

Vägen till kriget i Ukraina

Ett ramverk för strategisk analys

Magnus Christiansson

The road to war in Ukraine: a framework for strategic analysis

Political scientists are often asked to make public assessments about strategic events. The tendency to rely on historical analogy is problematic as method, while academic method proper is to slow, and the problem addressed in this article is how to improve analytical assessments in strategic affairs. I use and develop an analytical framework introduced during the Cold War by Sovietologist Michael MccGwire in order to systematize expert assessments. In the empirical section I illustrate it with an inquiry into the prelude to the escalation in Ukraine 2022. The inquiry shows that the Russian actions to subordinate Belarus in the Spring of 2021 is key to the understanding of the ensuing military and diplomatic events that often was mistaken as Russian coercive diplomacy. The empirically grounded assessments show that the framework could have improved precision in assessments in the run-up to the approaching war.

Många misstänker att Krim kan bli nästa mål om Moskva underkuvar Georgien och sedan vänder blicken mot Ukraina.

Ron Asmus, *New York Times* 15 juli 2008
(16 dagar före det ryska angreppet på Georgien)

Avlägsna allt som inte är relevant för berättelsen. Om du i första kapitlet säger att det hänger ett gevär på väggen, då måste det absolut avfyras i andra eller tredje kapitlet. Om det inte ska avfyras borde det inte hänga där.

Anton Tjechov

Den fullskaliga invasionen av Ukraina 2022 har inneburit stor massmedial uppmärksamhet för inte minst Rysslandskännare och militärstrategisk expertis.¹

¹ Författaren tackar Kristian Gerner, Tomas Ries, Dennis Gyllensporre, Robert Dalsjö, Klas-Göran Karlsson, Bo Petersson, Lotta Wagnsson och Fredrik Doeser för kommentarer och synpunkter på artikeln. Slutresultatet är han helt ansvarig för själv.

Akademikern förväntas i egenskap av expert rätta ut allmänhetens frågetecken i media, vilket anknyter till det som förr kallades forskningens tredje uppgift. I denna artikel vidareutvecklar jag ett ramverk avsett för strategiska expertanalyser, som jag sedan använder i en undersökning av förspelet till angreppet på Ukraina 2022. Syftet är att utveckla systematiken i analysen, men genom att empiriskt underbygga resonemanget är det även möjligt att visa att det analytiska ramverket hade kunnat öka precisionen i bedömningarna i upptakten till kriget.

Det är inte bara statsvetare som haft en framträdande offentlig roll i kriget, men jag tror många statsvetare delar erfarenheten som expert i massmedia. Det är inte ovanligt att kollegor spekulerar om aktörers motiv eller sannolikheterna för olika händelseutvecklingar i internationell politik.

Det finns två olika förhållningssätt till tredje uppgiften, vilka utgör extrempunkter i idealtypisk bemärkelse: antingen att invänta forskningsresultat efter sedvanliga akademiska procedurer, eller att löpande uttala sig mot bakgrund av lång allmän erfarenhet av ämnet. Båda dessa förhållningssätt har sina problem: även om forskaren drar sig undan och hänvisar till en kommande fackgranskad monografi om ett antal år, är det långt ifrån säkert att det finns fullgod tillgång till empiriskt material och möjlighet att belägga kausalmekanismer ens på sikt. Att å andra sidan ägna sig åt kvalificerade gissningar leder lätt till problem eftersom det i grunden inte finns någon systematisk metod att underbygga bedömningarna. I brist på metod är dessutom lekmannen, som den politiske psykologen Philip Tetlock visat, lika god som den twittrande professorn på att göra politiska förutsägelser (Tetlock 2006).

Några av de mest respekterade svenska experternas analyser av den militära invasionen av Ukraina 2014 illustrerar problematiken. Precis vid tidpunkten för den fullskaliga invasionen var bedömningen att en rysk aggression var "högst osannolik" eftersom det skulle innebära "ett oerhört nederlag för Ryssland om de ansåg sig nödda att gå in i Ukraina" (Gudrun Persson i Thurfjell 2014; Hjort & Holmström 2014; Sveriges Radio 2014).² Samma dag som Ryssland inledde angreppet på Krim och de östra delarna av Ukraina 2014 menade en ledande svensk militär expert att "Ryssland vill undvika en militär intervention" (Karlis Neretnieks i Sveriges Radio 2014). En veteran som utrikesministern Carl Bildt ansåg att en upptrappning var osannolik eftersom det är "ingenting som är bra för Rysslands modernisering och affärsmässiga och ekonomiska utveckling" (Sveriges Television 2014). Med detta vill jag inte plocka en billig poäng på att det "högst osannolika" faktiskt inträffade, utan snarare understryka problemet med att snabbt möta allmänhetens efterfrågan på initierad sakkunskap, samtidigt som det krävs tidskrävande systematik för att lyckas göra vettiga prognoser. Denna problematik anknyter till de återkommande debatter som blossat upp

2 För en längre diskussion om expertisens analys av invasionen av Krim, se Christiansson 2014.

om samhällsvetenskapernas oförmåga att förutse processer och nyckelhändelser av fundamental betydelse (Petersson 2023: 26)

Den principiella akademiska inställningen att forskning är något som ägnas ett politiskt förlopp som redan inträffat är i grunden sund. Ändå finns risken att en sådan hållning obönhörligen lämnar forskaren utan redskap att göra prognoser. I brist på annat, och för att trots allt kunna underbygga snabba expertbedömningar, används ofta *historiska eller diakroniska analogier*, något ämnesexperter i kraft av sin kunskaper ofta kan ha stor kännedom om.

En sådan analys bygger på uppfattningen att två eller flera händelser kan likna varandra och att det som hände i det förflutna ges företräde i tolkningen av framtiden (Stenelo 1980: 112-114). Efter invasionen av Krim 2014 ändrades expertisens tolkningar i ljuset av en historisk analogi. Det som just betraktats som "högst osannolikt" blev nu en fullkomligt logisk del i ett "nytt kallt krig" mellan Ryssland och Väst, vilket skulle ha startat redan 2007 med Putins famösa tal vid säkerhetskonferensen i München (se exempelvis Lucas, 2008; även Brands & Gaddis 2021 och specialnummer om Ryssland, *Statsvetenskaplig tidskrift* nr. 1, 2023).

Den historiska jämförelsen är alltså problematisk eftersom det förflutna låter sig lånas till såväl olika tolkningar som handlingsimplikationer (Angstrom 2011).

Eftersom förutsägelser baserade på allmänkunskaper och mångtydiga historiska analogier är problematiska som analytisk metod, bör problemet istället preciseras till att gälla hur analytiska bedömningsfrågor – exempelvis beträffande motiv och sannolikheter – skall kunna hanteras. Detta är särskilt angeläget för den som vill ägna sig åt tredje uppgiften på ett trovärdigt sätt.

I denna artikel försöker jag utveckla en analytisk ansats som ligger någonstans mellan det som utmärker en regelrätt forskningsprocess, dvs. möjlighet att empiriskt underbygga bedömningar av aktörsintentioner, och kvalificerade gissningar. Eftersom experten befinner sig i ett gränsområde mellan politik och vetenskap, vilka i sig präglas av olikartade logiker och arbetssätt, är det just i detta fält det finns utrymme för ett bidrag (Villumsen Berling & Bueger 2015: 9).

Syftet är inte att ersätta etablerade metoder, utan att lägga till en ansats som tjänar behoven för den tredje uppgiften, genom att förfina analytiska redskap som ger gör det möjligt att på ett övertygande sätt koppla ihop prognoser med analyser av det förflutna (jmf. Vendil-Pallin 2023) Ambitionen i föreliggande artikel är därför att *återbesöka – och vidareutveckla – ett analytiskt ramverk för tolkning av händelseförlopp inom så kallad strategisk analys, dvs. den empiriska forskning som utgår från statscentrerade perspektiv för att förklara krig och krigsförberedelser*, och som har sitt ursprung i kalla krigets försvarsanalys.

Detta ramverk kan inte ge absoluta svar i form av sannolikheter (dvs. exakt hur mycket som skiljer "hög" från "låg"), men kan däremot hjälpa analytikern

med att systematiskt förankra bedömningar av händelser genom ett nyttjande av empiriska indikatorer. Som kommer att framgå i det följande är detta tillvägagångssätt skraddarsytt för historiska redogörelser av händelser som utspelar sig under turbulenta och osäkra samtidsförhållanden. Jag använder ramverket i en analys för att visa hur det hade kunnat förbättra våra bedömningar av det ryska agerandet och därmed upptakten till den storskaliga invasionen 2022. Ambitionen vägleds med andra ord av Robert Putnams råd till statsvetarna: ”Bättre ett approximativt svar på en viktig fråga, än ett exakt svar på en trivial fråga” (Putnam 2003; se även Nye 2008: 593–611).

Kärnan i det analytiska ramverket består av det så kallade *Principbeslutet* och hur det vuxit fram. Det betyder att man anlägger ett systematiskt processperspektiv som gör det möjligt att kronologiskt hantera och sortera en strid ström av diplomatiska och militära observationer, som inordnas i ett mönster, och som antas stå i olika relation till ett avgörande beslut.

Principbeslut: att länka indikationer med beslutsanledningar

En rimlig utgångspunkt för ett analytiskt ramverk av den typ vi utvecklar här är utrikespolitisk analys, eftersom en sådan ansats ofta utgår från ett statscentrerat och strategiskt fokus. Problemet är dock att många av dess modeller är alltför komplexa och omfattande för att passa behovet av snabba och samtidigt någorlunda precisa utsagor.

Exempelvis utgår Charles Hermann i sin analys av policy-förändringar från en relativt omfattande lista av förklaringsfaktorer, vilka skall prövas i en icke-linjär process som icke desto mindre antas bestå av hela sju distinkta, sammanlänkade ”faser” (Hermann 1990: 14). Hans ramverk ger utrymme för stor komplexitet i förklaringar av händelseförlopp, men ofta finns det onekligen behov av en enklare, reducerad modell, som kan förse analytikern med ett mer övergripande verktyg för hur olika omständigheter hänger samman.

Inom världens underrättelsetjänster är den mest använda metoden den så kallade ”konkurrerande hypotesanalysen” (ACH) (Friedman 2019: 31). Analytikern skapar en matris där ena axeln fylls av kolumner för olika slutsatser, respektive rader av enskilda underrättelseuppgifter. Analysen består i att pröva varje empirisk indikator mot de tänkbara hypoteserna och den hypotes som stämmer med flest indikatorer bör betraktas som troligast.

Forskningen om prognostisering pekar på vikten av att söka olikartade källor, resonera om sannolikheter, undvika att låsa sig för en tolkning och, framför allt, kontinuerligt protokollföra händelseförlopp, för att förbättra bedömningarna (Tetlock & Gardner 2015). Det finns belägg för att sådana faktorer förbättrar en matrisanalys, inte minst för att den förser analytikern med en tidsaxel för att få överblick. Prognostiseringsforskningens stora problem

för tredje uppgiften är dock att den rekommenderar gruppturneringar som metod, vilket är svårt att förena med expertrollen i ett framväxande krisförlopp, eftersom det krävs snabba reaktioner från experten.

Inom statsvetenskapen har processpåring växt fram som en populär metod, och dess fokus på en tidslinjal ligger i linje med det tidigare resonemanget. Processpåring är emellertid en tidslinjal med allt för ambitiösa målsättningar, eftersom den enligt sina främsta förespråkare försöker identifiera "kausalkedjan och kausalmekanismerna – mellan en oberoende variabel (eller variabler) och utfallet av den beroende variabeln" (George & Bennet 2005: 206). Av denna definition följer två problem. För det första finns det ett vetenskapsteoretiskt antagande om att kunna bidra med teoriutveckling, vilket inte är målet för tredje uppgiften och kanske inte ens är önskvärt: det räcker med att kunna förklara ett stort krig, vilket är en idiografisk målsättning i sig. För det andra riskerar en ambitiös förklaringsambition att stupa på bristen på relevant material, vilket speciellt gäller studier av auktoritära stater som Ryssland. Viss ödmjukhet är dessutom påkallad, eftersom det, för att ta ett exempel, trots årtionden av historiska arkivstudier om första och andra världskriget, ständigt återkommer nya frågor om motiv, drivkrafter och intentioner bakom dessa avgörande krig (se exempelvis Goda 2001; Levy & Vasquez 2014).

Min poäng är inte att överge processpåringen, men att snarare återvända till vad som kan ses som dess förelöpare i början av 1970-talet. En analytiker och praktiker som Michael MccGwire, professor i militära och strategiska studier, utvecklade under kalla kriget en strategisk processanalys för osäkra kontexter (MccGwire 1973; MccGwire 1987).

Huvudsakligt fokus i hans arbete var uppfattningen att kontinuitet och förändring i den sovjetiska militära doktrinen var en viktig del av landets utrikespolitik (MccGwire 1987, särskilt 381–405; se även Skak 2023). Det kalla krigets omständigheter begränsade analysen till auktoritativa, doktrinära källor (exempelvis operativa koncept, officiella dokument och den professionella debatten i militärpressen), och strukturen på de väpnade styrkorna (exempelvis styrkesammansättning och materielanskaffningsprogram). Det huvudsakliga problemet, menade MccGwire, var dock inte bristen på information utan tolkningen av den. Kärnan i hans ansats är att synliga utfall av en policy kan fungera som *fördröjda ledtrådar* bakåt till underliggande motiv och drivkrafter. Detta ramverk är således skraddarsytt för undersökningar av såväl strategisk kontinuitet som förändring i auktoritära staters politik. Det är med andra ord inte användbart för undersökningar av strukturellt betingad aktörsförmåga för stater i internationella relationer (exempelvis Mearsheimer 1994/95).

Likt Charles Hermann fokuserar MccGwire på "större policyförändring" (*major policy change*), (exempelvis förändring av strategiska doktriner, styrkestrukturer eller militära interventioner). Detta är begreppslikt som ett Beslut i Stort eller ett så kallat Principbeslut (*Decision-in-Principle*) på högsta

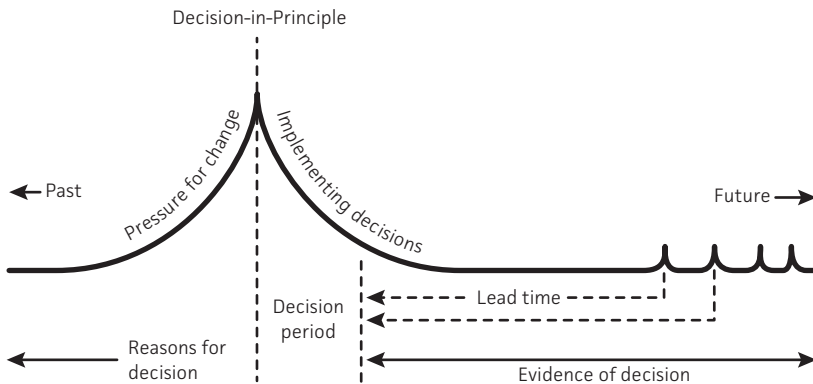
nivå, och gäller ett strategiskt skifte (exempelvis att gå i krig, prioritera ett nytt område i utrikespolitiken eller initiera ett nytt strategiskt samarbete).

En del större policyförändringar deklarerar offentligt men oftare i auktoritära stater är dessa Principbeslut inte öppet redovisade. Lyckligtvis för analytikern följs ett Principbeslut av en mer empiriskt rik beslutsperiod (*decision period*). Det senare syftar på tidsperioden för implementering och den äger per definition rum längre ner i statens hierarkier. Eftersom McCwire studerade kalla krigets militärstrategi var hans *empiriska indikatorer* klustrade kring införandet av nya eller modifierade vapensystem. En beslutsperiod, vilken typiskt varar i ett par års tid, kommer helt enkelt till sitt slut när det blir "trögt i pipeline" gällande nya vapensystem. Andra indikatorer är offentliga uttalanden som kan avslöja något om motiven för förändringar.

Det är viktigt att understryka hur beslutsperioder formas retroaktivt av analytikern när empiriska indikatorer identifieras. Efter att ha anat eller identifierat ett Principbeslut utifrån empiriska indikatorer är det möjligt att diskutera förändringstrycket (*pressure for change*) bakom ett sådant beslut. Vidare är det möjligt att utröna implikationer och formulera prövbara hypoteser gällande framtida empiriska indikatorer.

Som illustreras i figuren nedan länkar detta ramverk samman empiriska indikatorer (de små "guppen" i slutet av kurvan) med beslutsperioden och Principbeslut.

Figur 1. McCwires principbeslut

Med andra ord betyder tillämpandet av detta ramverk att vandra baklänges i tiden (retrospektion), baserat på antagandet att det finns en oupptäckt orsak bakom en empirisk indikator, i syfte att identifiera en period då förändringen initierats. Det skulle kunna beskrivas som en iterativ process i fyra steg: att 1) notera empiriska indikatorer, 2) identifiera beslutsperioden, 3) söka förklaringar bakom förändringen baserat på förändringstryck (exempelvis

strukturella faktorer, hotbilder, ekonomiska förhållanden) och slutligen baserat på detta, 4) postulera ett principbeslut.

En av de stora utmaningarna för ett ramverk gällande ett principbeslut är när det skall tillämpas i turbulenta och komplexa informationsmiljöer. Detta är inga nyheter för den militära underrättelsemiljön, men forskare skolade i kalla krigets historia eller de som ägnar sig åt samtidshistoria är ofta intresserade av andra sorters källstudier (företrädesvis officiella arkiv). Vidare studerade MccGwire en partidiktatur som uppvisade ett större mått av kollektivt beslutsfattande (främst genom Politbyrån) i jämförelse med Vladimir Putins Ryssland. Detta faktum kan vara försvårande i bemärkelsen att dagens beslut lämnar färre spår, vilket gör det svårare att identifiera beslutsperioder, men å andra sidan kan det finnas fler tillfällen att identifiera förändringsindikatorer tack vare öppna källor (OSINT) från medborgarna.³

En av de stora poängerna är att principbeslutet är just en ram, som ger en överblick över de komponenter som fogas samman i en besluts- och implementeringsprocess. Notera att ramverket är ”öppet” i den meningen att det har mycket lite att bidra med vad gäller *hur* enskilda beslut tagits eller formats. Det betyder att alla ingående analytiska komponenter kan kombineras med olika sorters beslutsteori från områden som internationella relationer, utrikespolitisk analys eller förvaltningsforskning. Beroende på kontexten för beslutet som studeras kan det vara nödvändigt att lägga till analytiska element såsom byråkratisk politik, socialpsykologi, individers betydelse (se exempelvis Allison & Zelikow 1999; Doeser 2013; Gustafsson 1999; Yang 2010).

Denna öppenhet innebär även att frågan om nivåskattningar (”hög sannolikhet”, ”låg sannolikhet”) bara kan bedömas relativt: beslut som ligger i linje med de bedömda nationella intressena kan betecknas som mer sannolika än de som inte ligger i de nationella intressena. Det finns en klar begränsning i denna typ av relativ sannolikhet (*relative probability*), i det att den inte i sig ger en referens för procentuell sannolikhet för att en händelse verkligen skulle inträffa (Friedman 2019: 30-33). Det finns även en öppenhet i förhållande till frågan om i vilken omfattning staten faktiskt fattar rationella beslut eller inte (jmf. Skak 2023).

Vidare passar ramverket onekligen bäst för situationer då en stormakt kan planera och verkligen genomföra en policyförändring, oftast vis-à-vis en mindre aktör i internationell politik. Det gör nämligen att underlaget för ”större policyförändringar”, dvs. det empiriska materialet, blir lättare att avgränsa. I det följande hämtas det från såväl ett diplomatiskt spår som ett militärt spår, vilka båda förenas i Kreml som beslutsforum.

3 Dilemmat med hur forskningen skall hantera en lögnaktig regim känns igen från det kalla kriget. Å ena sidan svårigheten att få uppgifter konfirmerade officiellt, å andra sidan risken att även trovärdiga källor sprider rykten och felaktiga uppgifter.

I detta sammanhang är det också viktigt att problematisera delar av MccGwires ansats. En inte oväsentlig del av hans resonemang handlar om att Sovjetunionens utrikespolitik bestod av en strikt hierarki av nationella målsättningar. På många sätt speglar denna bild "sovjetologins" många problem, vilka ironiskt nog förstärkte den bild av den sovjetiska statsapparaten som kommunistpartiet ville förmedla. Studiet av sovjetisk utrikespolitik blir i hög grad ett studium av inrikes doktrindokument, vilket riskerar att rationalisera en process som kan vara betydligt mer spretig och mångfacetterad. Styrkan i MccGwires modell är dock att den förser oss med en övergripande ram för beslutsprocesser, inte att dessa nödvändigtvis behöver fungera som en matrjosjka-docka som Kreml kan öppna och stänga med hjälp av strategiska dokument.

Låt oss efter denna metoddiskussion ägna oss åt vårt fall. Vi börjar med en sorts retrospektion, dvs. att från tidpunkten för den fullskaliga invasionen söka oss bakåt i tiden, för att först identifiera lämpliga empiriska indikationer av diplomatisk och militär karaktär och sedan diskutera och avgränsa den beslutsperiod, som ledde fram till den ryska eskalationen i Ukraina.

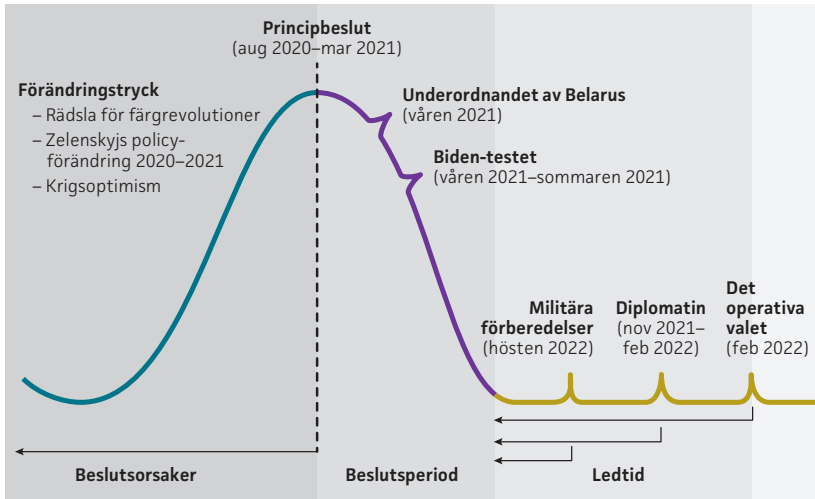
Vägen till upptrappningen i Ukraina

Kriget i Ukraina eskalerades dramatiskt som följd av en utvidgad, massiv rysk invasion den 24 februari 2022. Som jag argumenterar för i det följande kan ursprunget till denna upptrappning spåras till perioden hösten 2020 – vårvintern 2021. Jag visar att förspelet, och i någon mån hela upptrappningen, är intimt sammantvinnad med utvecklingen i Belarus, där de omfattande folkliga protesterna gentemot Lukasjenkas valfusk i augusti 2020 tillsammans med President Zelenskyjs förändrade politik gentemot Ryssland 2020 – 2021 och den utbredda krigsoptimismen i Kreml, sammantaget bildade ett starkt förändringstryck.

Figur 2 nedan visar, i kronologisk ordning, de fem distinkta händelser efter årsskiftet 2021, som i sammanhanget bör betraktas som väsentliga empiriska indikationer på att en rysk policyförändring kommit till stånd: det säkerhetspolitiska underordnandet av Belarus (våren 2021), Biden-testet (våren 2021-sommaren 2021), de ryska militära förberedelserna (hösten 2021), de diplomatiska framstötarna (november 2021-februari 2022) och det operativa valet (februari 2022). De första av dessa två, övertagandet av Belarus och Biden-testet uppträder tätt efter varandra – de bildar en avgränsad beslutsperiod – och blir samtidigt normerande för det fortsatta förloppet. I det följande kommer jag därför, genom att arbeta retrospektivt, påvisa *hur de senare händelserna bygger på vägval som gjordes redan under den första beslutsperioden*.

Figur 2. Vägen till kriget i Ukraina

DET OPERATIVA VALET

Den 21 februari 2022, då brittiska och amerikanska diplomater redan börjat evakueras från Kiev, beslutade Vladimir Putin att erkänna de så kallade "folkrepublikerna" Donetsk och Luhansk som självständiga stater. Dessa konstruerade entiteter hade uppstått efter angreppet på Ukraina 2014 och var parter i det så kallade Minsk II-avtalet (Allan 2020), vilket skulle skapa förutsättningar för en fredlig lösning av kriget i Donbass. Det innebar att "folkrepublikerna" deltog i de diplomatiska överläggningarna om Ukrainas politiska och konstitutionella framtid. Om folkrepublikerna erkändes självständiga skulle de däremot inte längre vara parter i Minsk II, och således inte kunna påverka Ukrainas framtid vid förhandlingsbordet.

Putins beslut implicerade med andra ord att Ryssland skulle tappa direkt inflytande över Ukrainas konstitutionella framtid. Den 21 februari innebar således ett övergivande av en nästan decennielång diplomatisk process. Beslutet gjorde således att någon form av militär aggression i Ukraina blev mer logisk utifrån ett ryskt perspektiv.

Nu låg vägen öppen för det Putin kallade "militärtekniska åtgärder", även om det bland utomstående betraktare fanns olika uppfattningar om hur ambitiös och djärv han skulle välja att vara som fältherre. Spekulationer gällde såväl upprättandet av en "landbrygga" mellan Donbass och Krim som ett militärt inlemmande av de båda "folkrepublikerna". Intensiv internationell diplomati bedrevs fram till invasionsdagen den 24 februari.

Idag kan följderna av det strategiska valet den 21 februari att erkänna Donetsk och Luhansk beskrivas som en fullskalig militär invasion, med anfallsriktningar från såväl Belarus som södra Ryssland och det ockuperade Krim.

För att förstå varför Putin valde att överge Minsk II istället för att fortsätta den diplomatiska vägen, där Ryssland hade ett direkt inflytande över Ukrainas framtid, behöver vi sätta strålkastarljuset på händelser som inträffade mer än ett år tidigare. Det första steget i denna retrospektion är den diplomatiska process som föregick valet att inleda de ”militärtekniska åtgärderna”.

DIPLOMATIN

Från hösten 2021 fram till vårvintern 2022 var Ryssland och Väst involverade i ett tätt diplomatiskt utbyte. De centrala händelserna var CIA-chefen William Burns besök i Moskva i november 2021, OSSE-mötet i utrikesministerformat i Stockholm och mötet mellan vice utrikesministrarna Wendy Sherman och Sergej Ryabkov i januari 2022.

CIA-chefen William Burns besök i Moskva i början av november kom efter flera veckors öppna diskussioner om ryska planer för ett angrepp på Ukraina. I Moskva mötte Burns både chefen för utrikesunderrättelsetjänsten Narysjkin och ordföranden i säkerhetsrådet Patrusjev. Dessutom hade han under sitt besök ett för protokollet ovanligt telefonsamtal med president Putin. Syftet med initiativet var att lufta allvarlig amerikansk oro, diskutera de ryska intentionerna med den stora militära närvaron vid den ukrainska gränsen och varna för en eskalation. Burns besök var det fjärde högnivåbesöket sedan sommaren (efter John Kerry i juli, Anthony Blinken i augusti och Victoria Nuland i oktober), och det speglade de tilltagande spänningarna mellan ökad amerikansk oro över rysk närvaro vid Ukraina och rysk syn på sin rätt till inflytande i närområdet (Troianovski & Barnes 2021).

Några veckor senare krävde Ryssland verbalt (och offentligt) ändrade principer för den europeiska säkerhetsordningen. Putin pekade ut Västs och Natos agerande i Ukraina som en ”röd linje” för ryska reaktioner, och uppmanade utrikesminister Sergej Lavrov att ”trycka på för seriösa långsiktiga garantier som tillgodoser Rysslands säkerhet” (President of Russia 2021a). För sin del liknade Lavrov situationen i Ukraina vid den som föregick kriget i Georgien 2008 (Roth 2021a; Reuters 2022a).

Vid OSSE:s utrikesministermöte i Stockholm i början på december 2021 hade utrikesminister Anthony Blinken och Lavrov ett möte. Lavrov uttryckte en önskan att ”lösa Ukraina-krisen”, Blinken å sin sida underströk djup oro för utökad rysk intervention i Ukraina, men betonade att det även fanns frågor där USA och Ryssland kunde samarbeta (U.S. Department of State 2021a). Vid denna tidpunkt spreds hela den ryska invasionsplanen öppet i västerländska media som *Washington Post* och tyska *Bild*, inklusive ungefärlig tidpunkt för angreppet (Ignatius 2021; Röpcke 2021). I ett telebildsamtal mellan president Biden och Putin den 7 december varnade den amerikanske presidenten för svåra ekonomiska konsekvenser för Ryssland vid ett angrepp, men underströk samtidigt att USA inte skulle skicka amerikanska soldater för att försvara

Ukraina (Roth 2021b). I ett nytt samtal den 30 december utlovade Biden bi- och multilaterala samtal för att lösa krisen (The White House 2021a).

I skriftlig form lanserades det ryska kravet på en ny säkerhetsordning i Europa först den 17 december 2021 och då i form av två dokument.⁴ I sammanlagt 17 avtalsartiklar krävde Ryssland säkerhetsgarantier från Nato: att Ukraina aldrig skulle kunna bli medlem av alliansen, att trupp skulle dras tillbaka från länder som varit medlemmar sedan 1997, att det infördes ett stopp för nya medlemskap i alliansen, samt att inga övningar skulle få genomföras i Rysslands närhet (Foreign Ministry of Russia 2021a; Foreign Ministry of Russia 2021b).

I enkla verba innebar de ryska kraven en ”tillbaka till Tyskland-klausul” (dvs. att utvecklingen av Nato-medlemmar efter murens fall rullades tillbaka) och därmed en nyordning i Europa. Ett bejakande av dessa anspråk skulle ha inneburit ett amerikanskt övergivande av medlemmarna i Central- och Östeuropa och gett Moskva ett avgörande inflytande över den europeiska säkerhetsordningen. Kraven hade i sig inget med Minsk II att göra, eftersom de inte påverkade Ukrainas inrikespolitik eller konstitution. Ryssland krävde skyndsamt svar från USA. Det ryska utspelet startade en diplomatisk skytteltrafik till Moskva av sällan skådat slag.

Kraven är förbryllande av två anledningar: dels för att Putin flera gånger uttryckt skepsis över Washingtons förmåga att följa överenskommelser, dels för att seriösa diplomatiska förhandlingsbud och utkast till avtal vanligtvis inte utannonseras offentligt i internationell politik. Som Rysslandsforskaren Michael Kofman noterat föreföll ”de diplomatiska ansträngningarna improviserade/.../Det ryska utrikesdepartementet, oftast de sista att veta vad som vad som var i görningen, var som väntat överraskade över att det förväntades bidra med dokumentutkast” (Kofman 2022). Putin klargjorde vid samma tid att ”om våra västerländska kollegor fortsätter sin uppenbart aggressiva linje, kommer vi att vidta lämpliga militärtekniska reciproka åtgärder” (President of Russia 2021b). Trots att de ryska kraven långtgående karaktär och de improviserade omständigheter under vilka de framkastats gjorde dem till uppenbara exempel på ett *casus belli*, kom de att behandlas av Väst som påtryckningsdiplomati (*coercive diplomacy*) som behövde bemötas diplomatiskt.

Svaret från USA kom i januari 2022 på den amerikanska beskickningen i Genève, i en extraordinär session av det som kallats den strategiska stabilitetsdialogen (*strategic stability dialogue*) mellan vice utrikesministrarna Sherman och Ryabkov. Det amerikanska svaret fokuserade på andra ryska krav än säkerhetsordningen, huvudsakligen rustningskontroll. Frankrikes President Emmanuel Macron besökte Moskva i februari, underströk sin strävan efter en lösning som garanterade säkerheten för Ryssland och påstod efter mötet ha fått

4 Ryssland hade redan efter samtalet den 7 december publicerat en kravlista.

försäkringar om att Putin inte avsåg eskalera situationen i Ukraina (Harding, Walker, Roth, Chrisafis, Borger & Connolly 2022). Tyske förbundskanslern Olaf Scholz besökte Putin i Moskva kort efter och fick beskedet att Ryssland inte ville ha krig (Euronews 2022).

Detta resonemang leder vidare till frågan om varför Ryssland lade fram så oantagbara krav i ett till synes improviserat diplomatiskt initiativ? Vi behöver backa undersökningen ytterligare några månader och rikta uppmärksamheten mot den ryska militära uppladdningen som föregick det diplomatiska utspelet.

DE MILITÄRA FÖRBEREDELSENA

Den 12 juli publicerade Putin en essä med titeln "Om den historiska enheten av ryssar och ukrainare" (President of Russia 2021c).⁵ Det grundläggande budskapet i essän var att ukrainare och ryssar är *ett* folk och att de hör ihop såväl kulturellt som statsrättsligt. Det mesta av texten rörde Putins syn på Rysslands historia. Det stora problemet beskrevs som att dagens Ukraina blivit ett "anti-ryskt" projekt understött av "nynazister", vilket utnyttjas aggressivt av USA. Grunden för Minsk II underkändes ("Kiev behöver helt enkelt inte Donbass") och "verklig ukrainsk suveränitet är endast möjlig i partnerskap med Ryssland" (ibid.). Det förflutna användes för att legitimera en imperial berättelse om hur Ukraina inte har något existensberättigande. Det är noterbart att Putins essä ligger i linje med den reviderade nationella säkerhetsstrategin som lanserades bara några veckor innan, där formuleringarna om hoten mot de traditionella ryska andliga och moraliska värderingarna utvidgats, vilken syftar till att säkra "Rysslands kulturella suveränitet och bevara en enhetlig kulturell sfär" (President of Russia 2021d; även Vendil-Pallin 2023). Försvarsminister Sjojgu gjorde under sommaren Putins essä till obligatorisk läsning för ryska armén.

Samtidigt med denna publicering pågick en rysk militär uppladdning längs den rysk-ukrainska gränsen. I detta område fanns vanligtvis omkring 25–30 bataljonsstridsgrupper (BTG), men detta antal växte succesivt under hösten till 35–40 för att i slutet av året nå runt 65–70 stridsgrupper. Ryska styrkor grupperades även i Belarus, inte bara i samband med den återkommande storövningen *Zapad-2021* i september. Enligt en av BBC:s källor i en västerländsk underlättelsetjänst fanns det redan under sommaren en planering i Kreml för en militär invasion: "Från sommaren såg vi en liten grupp seniora personer som planerade för en fullskalig invasion av hela landet [Ukraina]" (Corera 2022).

Oaktat graden av detaljerad planering under sommaren 2021: från och med denna tidpunkt förelåg både en specificerad imperialistisk målsättning gentemot Ukraina och en avsevärd militär uppladdning för att förverkliga denna. Men vad fanns det för anledning för Kreml att tro att man framgångsrikt

5 Putin publicerade även en historisk essä i den amerikanska tidskriften *The National Interest* under sommaren 2020 (Putin 2020).

skulle kunna genomföra en militär operation? Vad fanns det för skäl att tro att Ryssland verkligen skulle kunna erövra Ukraina och därigenom urholka dess suveränitet?

BIDEN-TESTET

Även om det faller något utanför framställningen att fullständigt skildra den strategiska miljön som omgav Ryssland under våren 2021, så är den del som gäller den sittande amerikanska presidentadministrationen och dess överväganden nödvändiga för berättelsen. President Biden hade under sin valkampanj lovat att ”göra Ukraina till en utrikespolitisk prioritering” och visat på en vilja att ge stöd genom att skicka så kallade dödliga vapen (*lethal weapons*) till Ukraina (Council on Foreign Relations 2019). I början av sommaren lyfte President Zelenskyj frågan om så kallad MAP-status (*Membership Action Plan*) inom Nato, vilket, om önskemålet gått igenom, skulle signalera ett tydligt ställningstagande inom alliansen för ett framtida ukrainskt medlemskap (Polityuk 2021).⁶

Från slutet av mars 2021 genomfördes från rysk sida beredskapskontroll och kombinerade gemensamma övningar med cirka 100-150 000 soldater i de södra och västra militärdistrikten nära gränsen till Ukraina, samt på Krim. Operationerna var enligt Sjojgu ett svar på hotfulla aktiviteter från Väst (Interfax 2021) och involverade två arméer och tre fallskärmsdivisioner, samt flyg-, marin- och logistikförband (Reuters 2021b). U.S. European Command (EUCOM) reagerade i slutet av mars genom att höja sin beredskapsnivå till ”potentiellt överhängande kris” (Kramer 2021). Ryssland hade genom sitt agerande skapat en europeisk säkerhetskris.

I Putins 17:e årliga tal till nationen den 21 april varnades Väst för att ägna sig åt ”provokationer” och att överskrida av Ryssland dikterade ”röda linjer” och efter detta ta avbröt Ryssland övningarna (President of Russia 2021e). Militär materiel kom dock att lämnas kvar i gränstrakterna till Ukraina. Det är noterbart att Biden-administrationen vid denna tidpunkt, dvs. våren 2021, tydligt kommunicerat sin ambition att ha ”stabila och förutsägbara” relationer med Ryssland och i juni deklarerade man att ett ukrainskt Nato-medlemskap inte var förestående och sköt också upp den planerade leveransen av försvarsmateriel till landet (Gregorian 2021; The White House 2021b; Woodruff Swan & McLeary 2021).

Toppmötet i juni på Villa La Grange i Genève var det första mellan Putin och Biden. Det är notabelt att Ryssland hade med sig stora delar av sin statsledning

6 Det fanns en mängd faktorer med potential för försvårande av de amerikansk-ryska relationerna under våren 2021. Biden kallade Putin för ”mördare” (Troianovski 2021), Zelenskyj startade *Crimea Plattform* med amerikansk uppbackning (U.S. Department of State 2021b) och den amerikanske försvarsministern Lloyd Austin hade ett telefonsamtal med sin ukrainske kollega Andrej Taran där han underströk USAs stöd för ukrainsk suveränitet (U.S. Department of Defense 2021).

(inklusive presidentadministrationen och generalstaben) till Genève. Diskussionerna ägnades helt åt bilaterala rustningskontrollfrågor (The White House 2021c). Det kanske mest konkreta resultatet av samtalen var att länderna beslutade att sända tillbaka sina respektive ambassadörer till sina ambassader. På presskonferensen efter mötet underströk Biden att vägen framåt inte handlade om självintressen utan om gemensamma intressen, och att ”vi kommer få reda på mellan sex månader och ett års tid om vi faktiskt har en strategisk dialog som betyder någonting” (The White House 2021d).

Det intressanta med denna händelsekedja är att den förmodligen *inte* är ett uttryck för rysk påtryckningsdiplomati. Det typiska för en sådan är just skapandet av en kris, som åtföljs av långtgående krav där motståndaren tvingas till eftergifter för att undvika fortsatt eskalation. Men frågan om den europeiska säkerhetsordningen och amerikanskt samarbete med Ukraina förefaller inte ha varit central i den ryska dialogen med amerikanerna. Därför framstår den ryska framstöten under denna period snarare som en sondering och ett test av Biden-administrationens förmåga att stå emot hotet om en militär upptrappning (för en liknande tolkning, se Bielieskov 2021: 1). Frågan är vilka bevekelsegrunder som låg bakom ett sådant test. Varför lade Ryssland inte redan då fram kraven på ny säkerhetsordning och att det amerikansk-ukrainska försvarssamarbetet skulle avbrytas?

UNDERORDNANDET AV BELARUS

Den militära uppbyggnaden nära Ukraina under våren och sommaren 2021 måste ses mot bakgrund av utvecklingen i Belarus några månader tidigare. Med början i augusti 2020 åkte ryska militära förband in till Belarus på en nästan månatlig basis, under förevändningen om ”gemensamma övningar”, och började etablera en infrastruktur för mer permanent närvaro (Barros 2020a; Rác 2022: 4). Under hösten kom försvarsministrarna Khrenin och Sjojgu överens om en gemensam militärdoktrin och att upprätta gemensamma ”regionala styrkegrupperingar” (Barros 2020b). Vid OSS-toppmötet i december samma år antogs en plan för närmare militärt samarbete fram till 2025. Den 5 mars 2021 meddelades att tre gemensamma militära anläggningar skulle etableras, varav en på Belarus territorium (gemensam utbildning för ryskt luftvärn och Su-30SM flygplan i Grodno). Planen blev operativ i augusti-september. Från och med nu fanns det en permanent rysk trupp närvaro i Belarus, även om verksamheten officiellt betecknades som ett ”stridsträningsscenter”.⁷

Denna utveckling fortsatte under hösten 2021. Till skillnad från den återkommande övningen Zapad-2017 kom Zapad-2021 att helhjärtat stödjas av President Lukasjenka och under övningen meddelade han att Belarus tagit emot

7 Detta är en process som möjligen fortgår. I juli 2022 meddelade den ukrainska generalstaben att flygbasen (Zyabrovka, även Pribytki), tagits över av Ryssland (Mordowanec 2022).

substantiella ryska vapenleveranser (bland annat luftvärnssystemet S-400) (Rácz 2022: 5). Från september började ryska flygplan patrullera belarusiskt luftrum. Lukasjenka deklarerade att Ryssland och Belarus i praktiken har "en gemensam armé" (Klapper 2021) och en månad senare gick han ännu längre och menade att Belarus kunde utgöra "en gemensam militär bas med Ryssland" i händelse av en utländsk attack (TASS 2021). En analytiker noterade att landet i "praktiken blivit en del av Västra militärdistriktet [i Ryssland]" (Whitmore 2022).

I februari 2022 kulminerade denna utveckling med den gemensamma rysk-belarusiska övningen Förenad beslutsamhet 2022 (*Sojuznaja resjimost' 2022*), som involverade omkring 30 000 soldater, den största ryska militära kontingenten i Belarus någonsin och som i stor utsträckning stannade kvar efter övningens slut (Rácz 2022: 5). Till skillnad från Zapad-2021 övade Förenad beslutsamhet 2022 förmågan att slå tillbaka en västlig aggression från väst och syd, vilket implicerade Ukraina som källa till aggression.

Men omläggningen av den belarusiska politiken var inte bara militärstrategisk utan också säkerhetspolitisk i bredare bemärkelse. Belarus hade, i enlighet med sin dåvarande konstitution, förhållit sig neutralt gentemot den ryska invasionen av Krim 2014. I mars 2021 kom Belarus att initiera en förändring i sin författning så att statusen som kärnvapenfri och neutral stat togs bort (President of the Republic of Belarus 2021a; President of the Republic of Belarus 2021b). I och med 103:e luftburna brigadens insättande i Kazakstan i januari 2022 bekräftades denna utveckling; Belarus övergav därmed en decennielång tvekan att inte skicka styrkor på militära utlandsuppdrag (Bullock & Fiorenza 2022).

Under våren och sommaren anlände ryska styrkor till Belarus under förevärdning att man ville "hjälpa" landet i vad som för Väst framstod som försök att utnyttja flyktingströmmar mot Polen, Litauen och delvis Lettland i destabiliserande syfte (ABC News 2021).⁸ Betydelsen av detta har noterats: "att Ryssland var så direkt involverad i Belarus dispyter med Väst var ett tidigare icke skådat fenomen innan 2020" (Rácz 2022: 5).

Utvecklingen talar med andra ord för att Belarus under våren och sommaren långsamt gjordes till språngbräda för ryska militära insatser och öppet, och sannolikt under visst tvång, kom att stödja Rysslands utrikespolitiska linje. Detta var ett militärstrategiskt de facto övertagande om än inte de jure. Men varför fanns ett ryskt behov att etablera kraftigt utökade militäroperativa möjligheter i Belarus? Frågetecknen kring det ryska diplomatiska spåret under upptakten till kriget kvarstår, men gäller också varför Ryssland flyttade fram sina militära positioner i Belarus.

8 Att detta var en täckmantel indikeras av att bland dessa återfanns strategiska bombplan (Tu-160 och Tu-22M3).

PRINCIPBESLUTET

Visserligen har Belarus, som del av "Unionsstaten Ryssland–Belarus", länge varit militärstrategiskt centralt för Ryssland, främst för försvar av luftrummet och exklaven Kaliningrad. Poängen här är att Belarus fram till presidentvalet 2020 spjärnat emot ett fördjupat militärt samarbete med Ryssland. Ryska krav på permanent trupp närvaro hade avvisats och i december 2014 hade President Lukasjenka till och med slagit fast att "Belarus aldrig skulle tillåta andra länder att använda Belarus territorium för militär intervention i Ukraina" (van der Togt 2017: 15). Även före Zapad-2017 försökte Ryssland öka sin truppstorlek i de gemensamma övningarna, vilket Minsk framgångsrikt stått emot.

Som tidigare redovisats ändrades denna linje 180 grader. De första konkreta stegen i den belarusiska omsvängningen togs i början av mars 2021, men fortsatte sedan kontinuerligt ända fram till övningen Förenad beslutsamhet 2022 och den storskaliga invasionen av Ukraina. Rysslandsanalytikern András RácZ noterar att "denna massiva [ryska] framgruppering blev preludiet till den ryska invasionen av Ukraina" (RácZ, 2022: 1). RácZ sätter även Lukasjenkas förmåga "att överkomma sitt tidigare motstånd [mot militärt samarbete med Ryssland]" i direkt samband med ett "växande beroende av Moskva" (ibid.: 4). Här finns med andra ord fog för tolkningen av ryska förberedelser för att göra Belarus till ett lydigt strategiskt verktyg, som det senare visade sig kunde utnyttjas för invasionen av Ukraina knappt ett år senare.

För att helt förstå vidden av denna förändring är det viktigt att understryka hur nödvändiga förberedelserna under våren kom att bli för de ryska operationerna i Belarus efter 24 februari 2022. Överenskommelsen om att etablera en rysk anläggning i Grodno skapade den rättsliga grunden för rysk militär närvaro, rotation och flexibel tillväxtkapacitet, vilket är vitalt i händelse av en snabb eskalation (vilket redan det ryska erövrandet av Sevastopol visat 2014). Redan vid tidpunkten för toppmötet i La Grange betraktade Ryssland Belarus "som en integrerad komponent i deras planer för operationer i Västlig riktning" (CSIS 2021). Den brittiske analytikern William Alberque beskrev processen som en "helomvändning" av Lukasjenka, ett skifte som i slutändan "förebådar en andra front i en attack på Ukraina, vilken hotar Kiev" (Alberque 2022).

Markoperationen mot Kiev, som med sin dekapiteringspotential var den strategiska poängen med invasionen, innefattade två ryska arméer (35:e och 36:e CAA) som båda utgick från Belarus. På flygsidan har Ryssland använt inte mindre än nio olika flygbaser i Belarus under den fullskaliga invasionen, främst Baranovitjy och Lida (Ovsyaniy 2022). Belarus 180-graders sväng innebar med andra ord inte bara en större förändring i de rysk-belarusiska relationerna, utan gav också Ryssland utökade möjligheter att trappa upp aggressionen mot Ukraina.

Men vad innefattade egentligen detta beslut? Det vi kan konstatera av tidigare resonemang är att underordnandet av Belarus skapade *utökade militäroperativa*

möjligheter för Ryssland. Att denna succesiva militära uppladdning inte aktivt användes för att understödja kraven på ny säkerhetsordning eller avbrytande av amerikanskt stöd är något som inte går att bortse från i tolkningen av Belarus hastigt förändrade policy. Det talar för att Kreml tidigt fattat beslut om en form av underordning av Belarus i syfte att ha utökade eskalationsmöjligheter gentemot närområdet, och operativt från och med hösten 2021.

Eftersom Belarus inte endast kan fungera som språngbräda gentemot Ukraina måste vi hålla öppet för att beslutet att underordna Belarus den ryska säkerhetsstrategin även kan ha involverat andra aggressionsintentioner i det närområdet. En av de stora poängerna som lyfts fram i svenska krigsspel är den ryska operativa fördelen med att redan från början finnas på plats med markförband i Belarus vid ett angrepp på de baltiska staterna (Hagström-Frisell & Pallin 2021: 118). Med andra ord kan detta principbeslut innefattat ökade möjligheterna för ett angrepp inte bara mot Kiev utan också de baltiska staterna och Polen.

När och varför fattades beslutet att trappa upp invasionen av Ukraina?

På denna punkt går det att väva in bakomliggande strukturella, ideologiska och psykologiska drivkrafter, vilka borde undersökas närmare av den fortsatta forskningen. Tre omständigheter framstår omedelbart som de mest rimliga förklaringarna: protesterna efter presidentvalet i Belarus 2020, Zelenskyjs policyförändring 2020-2021 och rysk krigsoptimism. Alla tre kan ha lett till ett förändringstryck.

Protesterna i Belarus efter presidentvalet i augusti 2020 är ett uppenbart exempel på ett förändringstryck. Det flagranta valfusket följdes av omfattande folkliga protester över hela Belarus. Den ryska statsledningens rädsla för så kallade "färgrevolutioner", dvs. demokratiseringar och liberaliseringar likt Georgien 2003 och Ukraina 2004, är allmänt erkänd bland Rysslandskännare (Landry 2011; Koesel & Bunce 2013; se även specialnummer om Ryssland, *Statsvetenskaplig tidskrift*, nr 1, 2023). Rädslan för färgrevolution skulle rimligtvis kunna förklara en operation för att rädda Lukasjenka-regimen så att inte ytterligare ett broderland "gick förlorat" till Väst. Men detta motiv förklarar inte Belarus förändrade författning, förklarar inte den upptrappade övningsverksamheten eller de aggressiva, militära utplaceringarna. Om viljan att slå vakt om Lukasjenka-regimen i huvudsak är uttryck för en defensiv ambition, så är det senare ett gott exempel på ett tänkande av mer offensiv karaktär – ett tänkande som ligger mer i linje med det imperiala narrativ som kom till uttryck i Putins essä några månader senare. I någon mening kan denna imperialism sägas vara ett latent element i rysk strategisk kultur (Blank 2012), men Putins essä förvandlade det till en aktuell utrikespolitisk riktning. Här går det även att tänka sig möjligheten att Ryssland haft drivkraften att både rädda Lukasjenka och förbereda ett offensivt agerande, men väntat med beslut om detaljerna kring invasionens storlek och inriktning.

Ett annat möjligt förändringstryck, uppmärksammat av bland andra Michael Kofman, är Zelenskyjs policyvändning under 2020 och i början på 2021. Kofmans argument är att Zelenskyj allt mer kom att vända sig från förhandlingar och kompromisser med Moskva (Kimmage & Lété 2021), och i den andan både arresterade Putins nära allierade Viktor Medvedchuk (RFE/RL 2021) och förbjöd tre ryska TV-kanaler att sända i Ukraina (Dickinson 2021). Ukraina införde också en språklag som uppenbart misshagade Putin (Kudriavtseva 2019). Kofmans tolkning är att detta sammantaget gjorde att ryska företrädare "offentligt uttalat att de inte ser någon poäng med förhandlingar med Zelenskyj, betraktar hans administration som en marionett till USA och har istället vänt sig till dennes patron – Washington" (Kofman 2022). Det intressanta med denna iakttagelse är att den pekar ut en tidpunkt för omprövning av den ryska policyn gentemot Ukraina som tidsmässigt sammanfaller med de krigsförberedelser som Ryssland initierade i Belarus under våren 2021. Den ryska synen var nu att strategin för Ukraina misslyckats, diplomatin i Minsk II kört fast och Ukraina mer och mer betraktades som en de facto Nato-medlem.

Slutligen så frågan om rysk krigsoptimism, dvs. uppfattningen att det var möjligt att relativt smärtfritt och utan nämnbara förluster störta Zelenskyj och erövra Ukraina militärt. Tänkesättet aktualiserar både en diskussion om graden av rationalitet i beslutsfattandet (Putins mentala hälsa), socialpsykologiska mekanismer bland beslutsfattarnas vägval (*groupthink* och *selection bias*) och organisatorisk dynamik (byråkratisk rivalitet).

Vid sitt tal på Världsekonomiskt forum i Davos den 27 januari 2021 delade Putin med sig av sin analys av världsläget, där han bland annat identifierade paralleller med 1930-talet. Den centrala slutsatsen var att utvecklingen på grund av motsättningarna i världspolitiken befann sig i en "nedåtgående spiral" och att "det finns en möjlighet att vi kan erfara en faktisk kollaps av världsutvecklingen som kan leda till en allas kamp mot alla" (President of Russia 2021f).⁹ Detta är ett intressant exempel på den bild av världsläget som vintern 2021 präglade Putins "egna värld", för att använda den ryske *Novaya Gazeta* journalisten Roman Amins ord, en syn som formats av "fysisk och informationsmässig isolering av presidenten" (Amin 2022).

Talet i Davos hade en fatalistisk och eskatologisk underton, men den ryska ledningen kan också ha haft en snedvriden syn på möjligheterna att snabbt besegra Ukraina. Enligt Amin var det snedvriden och förljugen information från Putins tidigare kollegor på nationella säkerhetstjänsten FSB:s femte direktorat som låg till grund för Rysslands beslut att fullskaligt erövra Ukraina (ibid.) I samma andetag kan nämnas möjligheten att det ryska ledarskapet kan ha

9 Som Rysslandsforskaren Bo Petersson uppmärksammat präglades Putins tal på Valdai-klubben i oktober 2020 av en liknande ton: "Jag skulle vilja säga till dem som fortfarande väntar på att Rysslands styrka skall avta: det enda vi bekymrar oss för är om vi kommer att få en förkylning på er begravning" (Petersson 2022).

varit präglad av vanföreställningar om att Ryssland skulle hälsas som befriare i Ukraina och att den ryska eliten betraktade Ukraina som styrt av en lättkontrollerad och korrupt elit. Som Kofman konstaterat är detta inte första gången politiska ledare har snärjt in sig i ett krig, eftertionaliserat dess riktighet och baserat sina beslut på felbedömningar av socio-politisk dynamik och tänkbara ockupationskostnader (Kofman 2022).

Efter att ha diskuterat dessa tre källor till ett förändringstryck på den ryska policyn för Ukraina, kan man skönja ett mönster där de tre faktorerna i viss mån kompletterar varandra. Frågan om Belarus var akut och behövde hanteras efter augusti 2020, men det var inte förrän i mars 2021 som de konkreta militära förberedelserna som möjliggjorde eskalationsmöjligheterna under hösten började. Det är under denna period, dvs vinterhalvåret 2020/2021, som ett Principbeslut troligen växte fram den ryska statsledningen, med syftet att möjliggöra en fullskalig invasion av Ukraina från och med hösten 2021¹⁰ I och med detta sattes bollen i rullning mot 24 februari.

Slutdiskussion: principbeslutet och den strategiska analysen

Denna artikel har lyft fram ett ramverk från det kalla kriget som hjälp för att skriva samtidshistorien om den ryska eskalationen i Ukraina 2022. I linje med Putnams credo finns nu ett approximativt svar på en viktig fråga.

Låt mig kort sammanfatta undersökningen och på så sätt genomföra ett *post hoc* test. I den empiriska undersökningen har jag argumenterat för: att Ryssland 1) 2020 räddade Lukasjenka och därigenom de facto underordnade hans regim ryska säkerhetsintressen, 2) under våren 2021 startade en stor militär övning och i det sammanhanget började bygga upp en permanent militär närvaro i Belarus, i båda fallen utan att skicka tydliga diplomatiska signaler till Väst, 3) under hösten 2021 succesivt ökade sin militära närvaron i Belarus och samtidigt byggde upp det södra militärdistriktet, 4) på senhösten och vintern 2021 lade fram uppenbart oantagbara krav på Väst som inte var direkt kopplade till Minsk II-avtalet, och slutligen, 5) valde att lämna Minsk II och storskaligt invadera Ukraina. Av detta följer: det var Rysslands underordnande av Belarus som lade grunden för den fortsatta militära uppbyggnaden. Vårens militära uppbyggnad syftade sannolikt inte till att uppnå diplomatiska eftergifter från Väst, eftersom en revidering av säkerhetsordningen inte ens låg på bordet i La Grange. Agerandet under våren 2021 bör därför inte betraktas som exempel på påtryckningsdiplomati. Den intensifierade militära integrationen

10 Det bilaterala mötet mellan Putin och Lukasjenka i Sotji den 22 februari 2021, framstår som ett potentiellt tillfälle att kommunicera ett sådant beslut. Det 25-åriga basavtalet för ryska radastationer i Belarus löpte ut i juni, och detta var första tillfället de båda möttes efter att Ryssland gett ett frikostigt lån till Belarus i september 2020.

av Belarus under sommaren talar för att man ville ha förmågan att lösa sina problem med Ukrainas utveckling militärt alldeles oavsett vad som skedde vid förhandlingsbordet.¹¹

Eftersom Moskvas krav i december, då stora ryska styrkor fanns insatsberedda vid ukrainska gränsen, primärt uttryckte en öppen revanschism riktad mot USA och Nato snarare än en kritik av Ukrainas amerikanska samarbete eller kommande Nato-medlemskap, borde påtryckningsdiplomati rimligtvis kunna avvisas som troligt instrument.

Som Michael Kofman påpekade kan en helt ny säkerhetsordning knappast bluffas fram och han observerade angående det ryska ledarskapet: ”om de verkligen var intresserade av att avskräcka amerikanskt försvarssamarbete [med Ukraina] så borde detta ha gjorts på toppmötet i juni [La Grange] och de skulle ha gett försöken lite mer tid att nå resultat än några månader” (Kofman 2022). Då de ryska diplomatiska kraven med all säkerhet improviserades fram och i sin form var uppenbart oacceptabla för västsidan, syftade dessa troligen till att utgöra ett *casus belli*.

Det fanns med andra ord även före den 24 februari 2022 empiriskt tillgängliga argument för att utvecklingen i Belarus varit avgörande för konfliktförloppet; utvecklingen drevs av beslut tagna under perioden efter massprotesterna i augusti 2020 och mars 2021, beslut som banade väg för en upptrappning gentemot Ukraina. Detta är en tolkning som bygger på att ”Belarus har spelat en nyckelroll och aktiv roll i Rysslands attack [på Ukraina efter 24 februari]” (Rácz 2022: 5)¹², men som samtidigt ger utrymme för att en hel del improvisation från den ryska statsledningens sida kunnat ske under händelseförloppet efter våren 2021.

Det finns två vetenskapliga bidrag kopplade till denna empiriskt förankrade strategiska analys. Det första är att den visat användbarheten av en förenklad processansats som tar hjälp av kronologisk analys i ett konfliktförlopp. Genom att länka empiriska indikationer i en relativt avgränsad strategisk kontext bakåt till den tidpunkt då de igångsattes, kan mer eller mindre trovärdiga motiv (relativ sannolikhet) utkristalliseras – eller avföras. Detta är avgörande för att kunna bringa ordning i ett omfattande och fragmentariskt empiriskt stoff.

Undersökningen har således visat att det går att göra rimlighetsbedömningar i en strategisk analys med hjälp av en mer avskalad metodik, något som är viktigt för den som vill ägna sig åt den tredje uppgiften. En nackdel kan vara att analysen gör aktörerna mer rationella än de förtjänar. Att arbeta med ramverket kräver stor kännedom om och förförståelse av det empiriska stoffet.

11 För att undvika felslutet *post hoc ergo propter hoc* är det viktigt att påpeka att det efter undersökningen *inte* går att sluta sig till exakt vilka militäroperativa mål (om några) som innefattades i ett principbeslut, dvs. när en operation skulle inledas, eller hur omfattande den skulle komma att bli.

12 I ett av de första officiella uttalandena efter den 24 februari skriver Vita Huset att USA avser straffa Belarus för att det ”möjliggjort Putins invasion av Ukraina” (The White House 2022e).

Detta innebär, för det andra, i det konkreta fallet, att de analytiska bedömningarna av det ryska militära agerandet under hösten 2021 förmodligen skulle kunnat förbättras. Det vore orättvist att i efterhand kräva att analyser av händelserna under våren 2021 även skulle förutse alla kommande strategiska implikationer: det är nästan omöjligt att se konsekvenserna av en händelse i stunden. Men med några månaders distans till händelseförloppet hade bedömningarna av hur militära och diplomatiska aspekter av det ryska agerandet hängde ihop underlättats om MccGwires retrospektiva ramverk tillämpats.

Med MccGwires analysverktyg hade det gått att redan inför Zapad-21 konstatera att denna ”kommer bli en viktig övning för att bättre förstå rysk-belarusisk militär integration och den potentiella framtida ryska användningen av belarusiskt territorium” (Muzyka 2021: 1). När analytiker under hösten 2021 frågade sig varför Ryssland byggde upp en militär styrka längs den ukrainska gränsen och vad syftet var med det diplomatiska initiativet den 17 december, hade några av de mest orimliga svaren kunnat uteslutas.

Tolkningen av den ryska militära uppladdningens roll hade inte behövt bli vad som idag framstår som ett svenskt underrättelsemisslyckande.¹³ Den var, som vi konstaterat ovan, troligen inte ”en form av politisk påtryckning”, som exempelvis Martin Kragh gjorde gällande (Martin Kragh i Sveriges Radio, 2021). Vidare hade det varit svårt att påstå att ”i möjligaste mån försöker man [Ryssland] undvika att göra en militär insats. Det handlar ju om att behålla eskalationskontrollen, att inte utmana för mycket” (Chefen för militära underrättelsetjänsten Lena Hallin i Holmström 2022). Således hade inte heller den svenska regeringen behövt bli överraskad: ”Den svenska militära underrättelsetjänsten bedömer inte ett anfall som sannolikt. Det uppger flera källor [i Regeringskansliet]. I Regeringskansliet dominerar analysen att Putin har kapaciteten, men knappast intentionen att invadera Ukraina” (Strömberg, Nilsson & Stjernkvist 2022).¹⁴

De ryska diplomatiska kraven hade inte heller förefallit gåtfulla. Redan vid La Grange hade en del experter observerat att Ryssland inte pressade och provocerade USA (”Jag var lite orolig att det inte skulle gå så bra, att det skulle spåra ur av en eller annan anledning. Men det gjorde det inte”, Gudrun Persson i Tanha 2021).

Just bristen på kanonbåtsdiplomati, underordnandet av Belarus och den militära uppladdningen under hösten 2021 borde ha påverkat tolkningen av de ryska krav som framfördes i december. Med detta i åtanke vore det därför också svårt att påstå att ”tajmingen är mindre enkel att förstå” (Martin Kragh i Kragh

13 Sverige var i så fall i tveksamt sällskap med underrättelsetjänsterna DRM (Frankrike) och BND (Tyskland). De länder som ingår i ”Five Eyes”-samarbetet (USA, Storbritannien, Canada, Australien och Nya Zeeland) drog däremot rimligare slutsatser av underrättelsetjänsterna under hösten 2021.

14 Denna bedömning var sannolikt dubbelt felaktig: det visade sig att Ryssland hade intentionen, men knappast kapaciteten att snabbt erövra Ukraina militärt.

2022). Inte heller hade orsaken bakom de uppenbart orealistiska kraven behövt bortförklaras med att amerikansk uppmärksamhet varit målet för Kreml: ”de [amerikanerna] förkastade inte våra krav direkt, utan satte sig för att svara seriöst” (Trenin & Chernenko 2022).

Slutligen, hur summerar jag händelseförloppet? Krisen i Belarus 2020 var ett överhängande problem som samtidigt öppnade en möjlighet för Kreml, som inte fullt ut exploaterades förrän den nya amerikanska administrationen testats och känts på pulsen under våren 2021.

Bidens avvaktande svar på den kris som skapats av Ryssland tillsammans med de amerikanska signalerna inför och på La Grange tidigare under året, tolkades sannolikt av Ryssland som *carte blanche* för fortsatta invasionsförberedelser. Den militära uppbyggnaden under hösten syftade till att förbereda en intervention i Ukraina för att i någon form säkra Rysslands inflytande, släcka Ukrainas hopp om Nato-medlemskap och sätta punkt för Natos försvarssamarbete med Ukraina. De diplomatiska avtalsdokumenten den 17 december blir mer begripliga om de betraktas som avsedda att lägga skulden för kriget på USA.

Referenser

- ABC News, 2022. ”Russia sends nuclear-capable bombers to patrol over Belarus for second day amid migration crisis”, *ABC News*, 2022-11-11.
- Alberque, William, 2022. *Belarus seeks to amend its constitution to host Russian nuclear weapons*, IISS Analysis, tillgänglig på <https://www.iiss.org/blogs/analysis/2022/02/belarus-seeks-to-amend-its-constitution-to-host-russian-nuclear-weapons>, citerad 2022-07-20.
- Allan, Duncan, 2020. *The Minsk Conundrum: Western Policy and Russia’s War in Eastern Ukraine*. Chatham House Research Paper.
- Allison, Graham & Zelikov, Philip, 1999. *Essence of Decision. Explaining the Cuban Missile Crisis*. 2nd Ed. New York: Longman.
- Amin, Roman, 2022. ”How Putin Decided to go to War”, *Istories*, 2022-05-16, tillgänglig på <https://istories.media/opinions/2022/05/16/kak-putin-prinyal-reshenie-o-voine/>, citerad 2022-06-01.
- Angstrom, Jan, 1998. ”Mapping the Competing Historical Analogies of the War on Terrorism: The Bush Presidency”, *International Relations* 25(2), s. 224-242.
- Barros, George, 2020a. *Belarus Warning Update: Russia Likely Began Preparing Logistics Supply Lines to Belarus*, ISW, 2020-10-05.
- Barros, George, 2020b. *Belarus Warning Update: Putin Intensifies Russian-Belarusian Military Integration*, ISW, 2020-10-27.
- Bielieskov, Mykola, 2021. ”The Russian and Ukrainian Spring 2021 War Scare”, *CSIS Report*, September.
- Blank, Stephen J. (ed.), 2012. *Perspectives on Russian foreign policy*. Carlisle: U.S. Army War College.
- Brands, Hal & Gaddis, John Lewis, 2021. ”The New Cold War. America, China, and the Echoes of History”, *Foreign Affairs*, November/December.

- Bullock, Thomas & Fiorenza, Nicholas, 2022. "Kazakhstan deployment demonstrates Russia's rapid reaction capabilities", *Jane's*, 2022-01-11.
- Christiansson, Magnus, 2014. *Strategic Surprise in the Ukraine Crisis. Agendas, expectations and organizational dynamics in the EU Eastern Partnership until the annexation of Crimea 2014*. Stockholm: Swedish Defence University.
- Corera, Gordon, 2022. "Ukraine: Inside the spies' attempt to stop the war", *BBC News*, 2022-04-09.
- Council on Foreign Relations, 2019. *The Presidential Candidates on Russian Aggression Against Ukraine*, CFR, 2019-07-30, tillgänglig på <https://www.cfr.org/article/presidential-candidates-russian-aggression-against-ukraine>, citerad 2022-06-03.
- CSIS, 2021. *Zapad 2021 and the Future of Russia's Force Presence in Belarus*, CSIS Event, 2021-06-15.
- Dickinson, Peter, 2021. "Analysis: Ukraine bans Kremlin-linked TV channels", *UkraineAlert, Atlantic Council*, 2021-02-05.
- Doeser, Fredrik, 2013. "Leader-driven foreign-policy change: Denmark and the Gulf War", *International Political Science Review* 34(5), s. 582-597.
- Euronews, 2022. "Ukraine crisis: Russia does not want war, Putin says after meeting Scholz", *Euronews*, 2022-02-15.
- Foreign Ministry of Russia, 2021a. *Agreement on Measures to Ensure the Security of the Russian Federation and Member States of The North Atlantic Treaty Organization*, 2021-12-17, 13:26.
- Foreign Ministry of Russia, 2021b. *Treaty between the United States of America and the Russian Federation on Security Guarantees*, 2021-12-17, 13:30.
- Friedman, Jeffrey A. 2019. *War and Chance: Assessing Uncertainty in International Politics*. Oxford: Oxford University Press.
- George, Alexander L. & Bennett, Andrew, 2005. *Case Studies and Theory Development in Social Science* Cambridge, MA: MIT Press.
- Goda, Norman J.W., 2001. "A.J.P. Taylor, Adolf Hitler and the Origins of the Second World War", *The International History Review* 23(1), s. 97-124.
- Gregorian, Dareh, 2021. "Biden says it 'remains to be seen' whether Ukraine will be admitted to NATO", *CBS News*, 2021-06-14.
- Gustafsson, Jakob, 1999. "How should we study foreign policy change?", *Cooperation and Conflict* 34(1), s. 73-95.
- Hagström-Frisell, Eva & Pallin, Krister (eds.), 2021. *Western Military Capability in Northern Europe 2020*. FOI-R-5012-SE. Stockholm: FOI.
- Harding, Luke, Walker, Shaun, Roth, Andrew, Chrisafis, Angelique, Borger, Julian, Connolly, Kate, 2022. "Macron claims Putin gave him personal assurances on Ukraine", *The Guardian*, 2022-02-08.
- Hermann, Charles F., 1990. "Changing course: when governments choose to redirect foreign policy", *International studies quarterly* 34(1), s. 3-21.
- Hjort, Mira & Holmström, Mikael, 2014. "En militär attack vore förödande", *Svenska Dagbladet*, 2014-02-27.
- Holmström, Mikael, 2022. "Källor: Så missbedömde Sverige det ryska krigshotet", *Dagens Nyheter*, 2022-06-15.
- Ignatius, David, 2021. "Why CIA is so worried about Russia and Ukraine", *Washington Post*, 2021-11-30.

- Interfax, 2021. "The Ministry of Defence announced NATO plan to concentrate 40 thousand troops near the borders of Russia", *Interfax*, 2021-04-13.
- Koesel, Karrie J. & Bunce, Valerie J., 2013. "Diffusion-Proofing: Russian and Chinese Responses to Waves of Popular Mobilizations against Authoritarian Rulers", *Perspectives on Politics* 11(3), s. 753-768.
- Kofman, Michael, 2022. "Putin's Wager in Russia's Standoff with the West", *War on the Rocks*, 2022-01-24.
- Kragh, Martin, 2022. *Expressen TV*, 2022-01-17.
- Kimmage, Michael & L  t  , Bruno, 2021. *Is the Minsk Process for Eastern Ukraine Dead or Deadlocked?*, GMFUS.
- Klapper, Rebecca, 2021. "Alexander Lukashenko says Belarus, Russia Have 'A Single Army', Would Fight Together in War", *Newsweek*, 2021-09-01.
- Kramer, Andrew, 2021. "Fighting Escalates in Ukraine, signaling the end to another cease-fire", *New York Times*, 2021-04-30.
- Kudriavtseva, Natalia, 2019. "Ukraine's Language Law: Who's Rights are Protected?" Kennan Institute, *Wilson Center*, 2019-07-08.
- Landry, Tristan, 2011. "The Colour Revolutions in the Rearview Mirror: Closer Than They Appear", *Canadian Slavonic Papers* 53(1), s. 1-24.
- Levy, Jack S. & Vasquez, John A. (eds.), 2014. *The Outbreak of the First World War: Structure, Politics, and Decision-Making*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lucas, Edward, 2008. *The New Cold War. Putin's Russia and the Threat to the West*. New York: St Martin's Griffin.
- MccGwire, Michael, 1987. *Military Objectives in Soviet Foreign Policy*. Washington: Brookings.
- MccGwire, Michael, 1973. "The Turning Points in Soviet Naval Policy", in MccGwire, Michael (ed.), 1973. *Soviet Naval Developments: Capability and Context*. Westport: Praeger.
- Mearsheimer, John, 1994/95. "The False Promise of International Institutions", *International Security* 19(3), s. 5-49.
- Mordowanec, Nick, 2022. "Belarus Gives Russia Control of Airfield Less Than 20 Miles From Ukraine", *Newsweek*, 2022-07-07.
- Muzyka, Konrad, 2021. *Russia Goes to War. Exercises, Signaling, War Scares, and Military Confrontations*. CSIS juli.
- Nye Jr., Joseph S., 2008. "Bridging the Gap between Theory and Policy", *Political Psychology* 9(4), The Enduring Legacy of Alexander L. George: A Symposium, s. 593-603.
- Ovsyaniy, Kyrylo, 2022. "'A Source of Death': Air Bases in Russia, Belarus, And Crimea Used in Moscows Assault on Ukraine", *Radio Free Europe*, 2022-03-24.
- Petersson, Bo, 2022. "The signs were there for all to see, but we did not read them right", *Forum for Ukrainian Studies*, tillgänglig p   <https://ukrainian-studies.ca/2022/03/07/russia-war/>, citerad 2022-07-18.
- Petersson, Bo, 2023. "Felslut och   nsket  nkanden. Om Rysslandsforskarna, Putin och utvecklingen fram till kriget", *Statsvetenskaplig tidskrift* 125(1), s. 25-40.
- Polityuk, Pavel, 2021. "Zelenskiy to Biden: give us clear 'yes' or 'no' to Ukraine NATO path", *Reuters*, 2021-06-14.
- President of Russia, 2021a. *Expanded Meeting of Foreign Ministry Board*, 2021-11-18, tillgänglig p   <http://en.kremlin.ru/events/president/news/67123>, citerad 2022-07-19.

- President of Russia, 2021b. *Expanded Meeting of the Defence Ministry Board*, 2021-12-21, tillgänglig på <http://en.kremlin.ru/events/president/news/67402>, citerad 2022-06-06.
- President of Russia, 2021c. *Article by Vladimir Putin 'On the Historical Unity of Russians and Ukrainians'*, 2021-07-12, tillgänglig på <http://www.en.kremlin.ru/misc/66182>, citerad 2022-06-05.
- President of Russia, 2021d. *Ryska Federationens Nationella Säkerhetsstrategi* (Указ Президента Российской Федерации от) 2021-07-02, tillgänglig på <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202107030001>, citerad 2022-06-09.
- President of Russia, 2021e. *Presidential Address to the Federal Assembly*, 2021-04-21, tillgänglig på <http://www.en.kremlin.ru/events/president/news/65418>, citerad 2022-06-07.
- President of Russia, 2021f. *Session of Davos Agenda 2021 online forum*, 2021-01-27, tillgänglig på <http://en.kremlin.ru/events/president/news/64938>, citerad 2022-06-08.
- President of the Republic of Belarus, 2021a. *About the Constitutional Commission. Decree of the Head of State dated March 15, 2021 No. 105*, 2021-03-15, tillgänglig på <https://president.gov.by/ru/documents/ukaz-no-105-ot-16-marta-2021-g>, citerad 2022-07-20.
- President of the Republic of Belarus, 2021b. *Joint Meeting of the Constitutional Commission and the Working Group to Finalize the Draft Constitution*, 2021-11-25, tillgänglig på <https://president.gov.by/ru/media/details/sovместnoe-zasedanie-konstitucionnoy-komissii-i-rabochey-gruppy-po-dorabotke-proekta-konstitucii>, citerad 2022-07-20.
- Putin, Vladimir, 2020. "The Real Lessons of the 75th Anniversary of World War II", *The National Interest*, 2020-06-18.
- Putnam, Robert, 2003. "APSA presidential address: The public role of political science", *Perspectives on Politics* 1(2), s. 249-255.
- Rácz, András, 2022. *Becoming a Military District: deepening military between Russia and Belarus*, EUISS, March 2022.
- Reuters, 2021a. "Russia to unveil security pact proposal in bid to restrain NATO", *Reuters*, 2021-12-02.
- Reuters, 2021b. "OFFICIAL Russian military build-up near Ukraine numbers more than 100,000 troops, EU says", *Reuters*, 2021-04-19.
- RFE/RL, 2022. "Kremlin-Allied Ukrainian Lawmaker Medvedchuk's House Arrest extended", *Radio Free Europe*, 2022-01-10.
- Roth, Andrew, 2021a. "Russia will act if NATO countries cross Ukraine 'red lines', Putin says", *The Guardian*, 2021-11-30.
- Roth, Andrew, 2021b. "Biden says he won't send U.S. troops to Ukraine to deter Russian threat", *The Guardian*, 2021-12-08.
- Röpcke, Julian, 2021. "So könnte Putin die Ukraine vernichten", *Bild*, 2021-12-03.
- Siebold, Sabine, Emmott, Robin & Baczynska, Gabriela, 2021. "France and Germany drop Russia summit plan after EU's east objects", *Reuters*, 2021-06-25.
- Skak, Mette, 2023. "Kontinuitet och förändring i russisk strategisk kultur. Case: Ukrainakriget", *Statsvetenskaplig tidskrift* 125(1), s. 73-98.
- Sveriges Radio, 2021. *P1 Morgon*, 2021-12-08.
- Sveriges Radio, 2014. *Studio 1*, 2014-02-27.
- Sveriges Television, 2014. *Agenda*, 2014-03-02.

- Stenelo, Lars-Göran, 1980. *Foreign Policy Predictions* Lund: Studentlitteratur.
- Strömberg, Maggie, Nilsson, Torbjörn & Stjernkvist, Stina, 2022. "Tvivlaren som tog Sverige till Nato", *Svenska Dagbladet*, 2022-07-03.
- Tanha, Sophie, 2021. "Expert: Man kan hoppas att det inte blir sämre", *Svenska Dagbladet*, 2021-06-16.
- TASS, "Belarus can turn into a joint military base with Russia in case of aggression – Lukashenko", TASS, 2021-10-02.
- Tetlock, Philip, 2006. *Expert Political Judgement: How Good Is It? How Can We Know?* New Jersey: Princeton University Press.
- Tetlock, Philip & Gardner, Dan, 2015. *Superforecasting: The Art of Science of Prediction*. New York: Crown.
- Thurfjell, Karin, 2014. "Ryssland rädd för egna demonstrationer", *Svenska Dagbladet*, 2014-02-25.
- van der Togt, Tony, 2017. 'Belarus' security concerns: prospects for a more neutral course between Russia and the west?, Clingendale Institute.
- Trenin, Dmitri & Chernenko, Elena, 2022. *Are We on the Brink of War?*, Carnegie Endowment for International Peace, 2022-01-29.
- Troianovski, Anton, 2021. "Russia erupts in Fury Over Biden's Calling Putin a Killer", *New York Times*, 2021-03-18.
- Troianovski, Anton & Barnes, Julian E., 2021. "U.S.-Russia Engagement Deepens as C.I.A. Travels to Moscow", *New York Times*, 2021-11-02.
- U.S. Department of Defense, 2021. *Readout of Secretary of Defense Lloyd J. Austin III's Call With Ukrainian Minister of Defence Andrii Taran*, 2021-04-01.
- U.S. Department of State, 2021a. *Secretary Anthony J. Blinken and Russian Foreign Minister Sergey Lavrov Remarks to the Press Before Their Meeting*, 2021-12-02.
- U.S. Department of State, 2021b, *Crimea is Ukraine*, 2021-02-25.
- The White House, 2021a. *Statement by Press Secretary Jen Psaki on President Bidens Phone Call with President Vladimir Putin of Russia*, 2021-12-30.
- The White House, 2021b. *Readout of President Joseph R. Biden Jr Call with President Vladimir Putin of Russia*, 2021-04-13.
- The White House, 2021c. *U.S.-Russia Joint Statement on Strategic Stability*, 2021-06-16.
- The White House, 2021d. *Remarks by President Biden in Press Conference*, 2021-06-16.
- The White House, 2022e. *FACT SHEET: The United States Continues to Impose Costs on Russia and Belarus for Putin's War of Choice*, 2022-03-02.
- Whitmore, Brian, 2022. *Putin militarizes Belarus*, BelarusAlert Atlantic Council, 2022-09-01.
- Vendil-Pallin, Carolina, 2023. "Rysslands säkerhetspolitiska syn på Väst. Vägen fram till kriget 2022", *Statsvetenskaplig tidskrift* 125(1) s. 41-72.
- Villumsen Berling, Trine & Bueger, Christian, 2015. *Security Expertise: Practice, Power, Responsibility*. Abingdon & New York: Routledge.
- Woodruff Swan, Betsy & McLeary, Paul, 2021. "White House freezes Ukraine military package that include lethal weapons", *Politico*, 2021-06-18.
- Yang, Yi Edward, 2010. "Leaders conceptual complexity and foreign policy change: Comparing the Bill Clinton and George W. Bush foreign policies toward China", *Chinese Journal of International Politics* 3(4), s. 415-446.